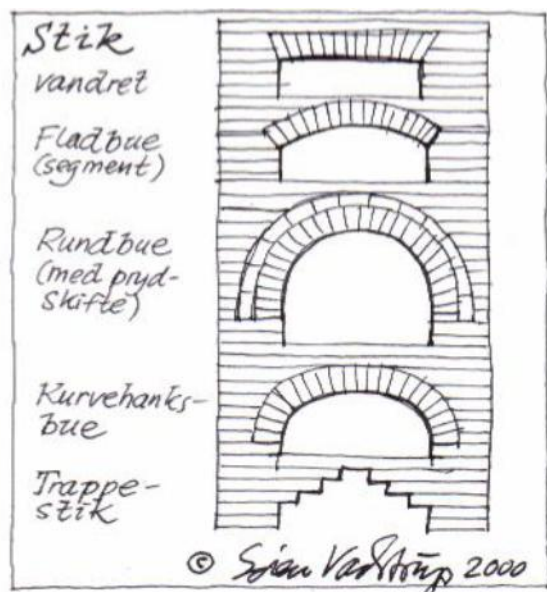

UDFØRELSE AF MUREDE STIK

af Søren Vadstrup

Dato: Januar 2010

Murede stik

Mønstermurværk og murede stik er medvirkende til at variere murværket, så den enkelte facade får mere individualitet.

Som regel har mønstrene ikke nogen konstruktiv begrundelse, det er ren pynt og personlighed, med ved de øvre afslutninger af murhuller, sættes murstenene i såkaldte stik, der er istand til at bære det øvrige murværk.

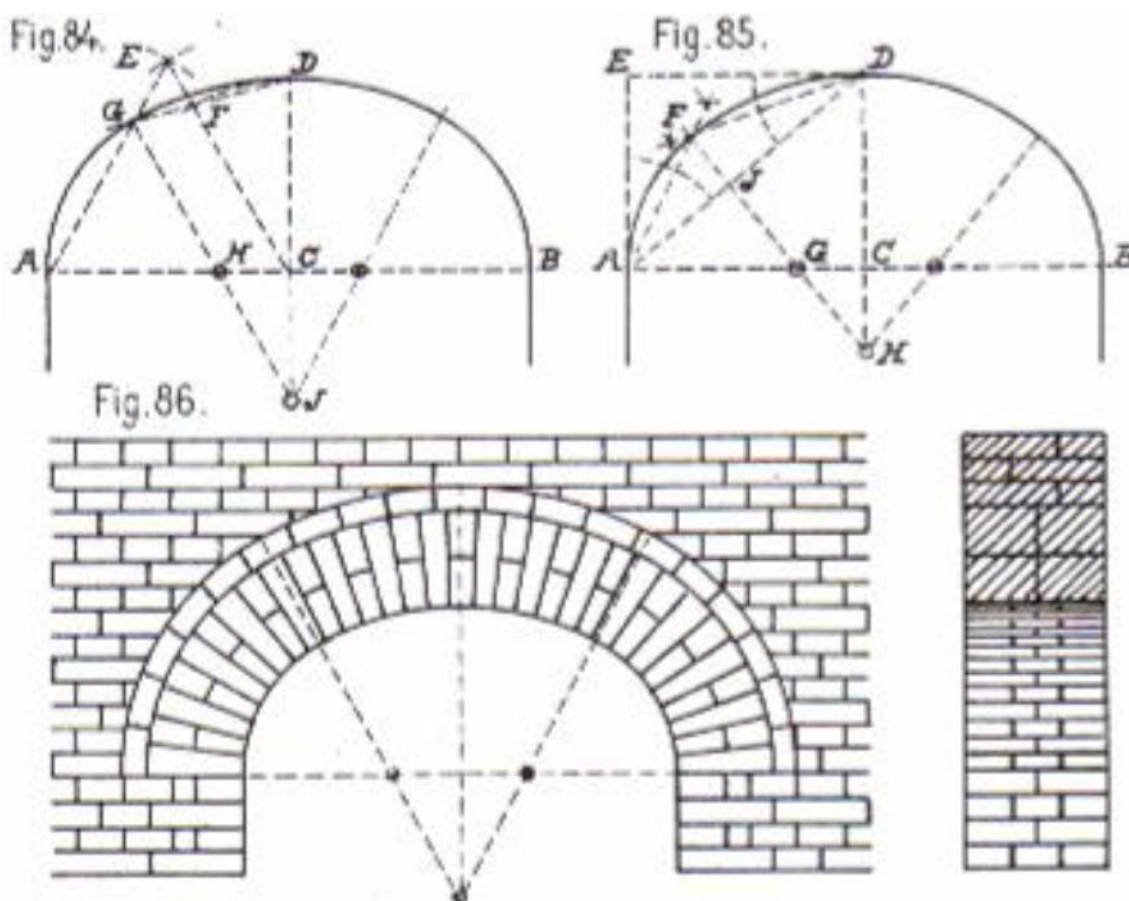
På tegningen ovenfor er der vist 5 variationer af disse. Disse kan yderligere varieres ved at gøres højere, med udvendige eller indvendige prydskefter, med tilbagetrukne false osv. osv. Mulighederne er mange.

Opsnøring af en KURVEHANKS-BUE

Før man udfører et muret stik skal man 'opsnøre' stikket på en skabelon af træ, der herefter benyttes til at mure selve stikket efter.

Opsnøringen af en skabelon er her eksemplificeret ved en 'kurvehanksbue', en halvelliptisk bue med form som håndtaget på en kurv. Kurvehanksbuen er sammensat af tre eller flere cirkelbuer, således at tangenterne er fælles i skæringspunktet.

Der er to måder at opsnøre en kurvehanksbue på, her betegnet som figur 84 og 85 fra bogen: HUSBYGNINGSLÆRE Bind I, Murerarbejde af Kåre Kristensen, København 1923:

Forklaring til fig. 84:

På en vandret linie AB, der går fra vederlagspunkt A til vederlagspunkt B, afsættes punktet C på midten af AB. Buens højde CD findes ved at konstruere en ligesidet trekant med det nu kendte stykke AC som de tre ens sider. Højden CD er lig med højden fra grundlinjen AB eller AC til E. Nu afsættes afstanden CD ud af linien EC så man får punktet F og linien DF forlænges videre til den skærer AE i punktet G.

Punkterne H, I og J, der er centre for de tre cirkelslag, kurvehanksbuen tegnes efter, fås ved ud fra punktet G at tegne en linie parallelt med CF. Hvor denne linie skærer grundlinien AB fås punktet H, og hvor denne linie skærer buens midtnormal (Forlængelsen af CD) fås punktet I. Ved spejling af punktet H om CD fås punktet J.

Med centrum i H og med radius HA tegnes en cirkel, som giver kurvehanksbuens lille kurve ved vederlagspunktet A.

Med centrum i J og med radius JB, der gerne skulle være den samme som AH, tegnes en cirkel, som giver kurvehanksbuens lille kurve lige over vederlagspunktet B.

Med centrum i I og med radius ID tegnes kurvehanksbuens fladere overkants-/underkantskurve.

Der foretages til sidst en tilretning af kurven, så den forløber jævnt og harmonisk.

UDFØRELSE AF SELVE KURVEHANKS-STIKKET

Hvis den således konstruerede bue skal benyttes som en fast skabelon for opmuringen af et stik af mursten, skal skabelonen gøres $\frac{1}{2}$ -1 cm mindre end afstanden AB ved lejefugen/vederlaget, da skabelonens runde kurve ellers vil presse de rektangulære mursten $\frac{1}{2}$ cm uden for bueslaget i begge stikkets sider.

Forskellige eksempler på brede og smalle kurvehanksstik – samt udformningen af selve stikket som fladt, profileret, eller med særlige detaljer som slutsten og lejefuge, endvidere varieret i bredden af 2 sten, $1\frac{1}{2}$ sten eller 1 sten med eller uden randskifte.

Murede stik kan også have alle mulige andre faconer end den renaissance-inspirerede ellipse/kurvehank. Det kan være flade stik, fladbuestik, rundbuestik eller her, en 'barok' dobbelt-S-bue.

ANVISNINGER til Bygningsbevaring Brug af Center for Bygningsbevarings ANVISNINGER

Center for Bygningsbevaring

Center for Bygningsbevaring er et uafhængigt viden-center, der arbejder med bevaring og udvikling af den byggede kulturarv via forskning, kurser og efteruddannelse, samt projekter og handlingsplaner på historiske bygninger. Centeret løser opgaver for statslige styrelser, kommuner, fonde, ejendomsselskaber samt ikke mindst for private ejere af fredede og bevaringsværdige ejendomme. Centeret er desuden tilknyttet Det Kongelige Bygningsinspektorat II som rådgiver omkring blandt andet bygningssyn.

Brug af Center for Bygningsbevarings ANVISNINGER

Center for Bygningsbevarings anvisninger er fortrinsvist rettet mod private husejere, men må gerne benyttes, citeres fra og "klippes i" af tegnester, håndværksfirmaer eller andre til professionelle formål, f.eks. til arbejdsbeskrivelser til restaureringsarbejder. Det er **ikke tilladt** at bringe uddrag fra, klippe i eller viderebearbejde/rette i Center for Bygningsbevarings anvisninger i trykte publikationer, på internettet eller anden offentlig formidling uden skriftlig tilladelse fra Center for Bygningsbevaring.

Forbehold

Der gøres opmærksom på, at brug af Center for Bygningsbevarings anvisninger altid og i hvert enkelt tilfælde vil bero på en konkret vurdering på stedet. Centeret kan derfor ikke påtage sig noget ansvar for anvendelsen af beskrivelser, anvisninger m.m. i de tilfælde, hvor Centeret ikke selv har et aftalt ansvar for bedømmelsen.

Center for Bygningsbevaring kan bestilles til at udarbejde ARBEJDSBESKRIVELSER.

Center for Bygningsbevarings anvisninger kan suppleres med detaljerede arbejdsbeskrivelser, der er en punktopstillet udførelsesvejledning, inklusiv materialespecifikationer og udfaldskriterier. Arbejdsbeskrivelser udarbejdes af Center for Bygningsbevaring efter aftale og med honorar.

Bygningssyn og rådgivning

Center for Bygningsbevaring i Raadvad har etableret en landsdækkende rådgivning, der påtager sig at udføre uvildige bygningsundersøgelser. Specialuddannede fagfolk gennemgår hele huset eller dele af det, og udfærdiger en rapport over bygningens tilstand, problemer og anbefalede indgreb, listet op i en prioriteret plan og vedlagt anvisninger på selve udførelsen. De konkrete arbejder udføres af håndværkere efter husejerens eget valg.

Koordinering

Center for Bygningsbevarings anvisninger på www.bygningsbevaring.dk er koordineret med Kulturstyrelsens 'Information om Bygningsbevaring' på www.kulturarv.dk samt Velfærdsministeriets vejledning: 'Bevaringsværdige bygninger – sikring af bevaringsværdier' www.sm.dk (søg i publikationer Bevaringsværdige bygninger, 2006)

Rådgivning

Centeret tilbyder i perioder gratis rådgivning via E-mail eller telefon. Gældende regler for at benytte denne service fremgår af hjemmesiden www.bygningsbevaring.dk, hvor man også kan finde aktuell E-mailadresse og telefonnummer.

Tak til

Center for Bygningsbevarings anvisninger opdateres og redigeres løbende, og de viste blade erstatter alle tidligere informationsmaterialer fra Raadvad-Centeret vedrørende praktisk bygningsstandsættelse og bevaring. Center for Bygningsbevarings anvisninger er opdateret og udbygget i 2009-10 med støtte fra Åse og Ejnar Danielsens Fond, Sonning-fonden, samt Margot og Thorvald Dreyers Fond og igen i 2011-12 med støtte fra Åse og Ejnar Danielsens Fond.